

GUIA DOCENT

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	La música del Romanticisme
Codi	100639
Crèdits ECTS	6.0
Curs i període en el que s'imparteix	3er Curs. 1er Quadrimestre
Horari	<i>(link a la pàgina web del centre o titulació)</i>
Lloc on s'imparteix	<i>Facultat o Escola (l'aula apareixerà als horaris)</i>
Llengües	

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Francesc Cortès i Mir
Departament	Art i Musicologia
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B7b-121
Telèfon (*)	93.581.26.19
e-mail	francesc.cortes@uab.cat
Horari d'atenció	Dimarts/Dijous: 10h-11h

2. Equip docent

Nom professor/a	
Departament	
Universitat/Institució	
Despatx	
Telèfon (*)	
e-mail	
Horari de tutories	

(Afegiu tants camps com sigui necessari)
() camps optatius*

3.- Prerequisits

(prerequisits oficials i/o coneixements necessaris per a seguir correctament l'assignatura)

Són necessaris uns coneixements adequats d'harmonia, i els fonaments bàsics d'estructures del llenguatge musical. És aconsellable un coneixement suficient de repertori musical del Romanticisme. A tall de suggerència, s'inclouen unes obres les quals s'aconsella que s'hagin escoltat i es puguin reconèixer i analitzar auditivament. Sobre aquestes obres, que no són un cànon sinó només una aproximació al que es podria considerar un referent necessari, es realitzaran les sessions pràctiques.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

4.1. Contextualització. Estudi general de la història de la música corresponent al període romàntic. Es defineixen els límits temporals dels moviments. S'estableixen les diferents subdivisions cronològiques i conceptuals. S'estableixen les diferents subdivisions cronològiques i conceptuals del romanticisme musical –el trànsit des del classicisme, el romanticisme ple, el neoromanticisme, el romanticisme tardà–, i es contextualitza amb el canvi sociopolític del moment. S'estudien i analitzen els diferents estils i models de creació en les vessants simfònica, instrumental, cambrística, lírica i música religiosa. S'avalua i estudia l'abast dels moviments nacionalistes.

4.2. Objectius formatius:

1. Identificar els diferents corrents i models que es donaren a la música del Romanticisme.
2. Conèixer els trets tècnics, tant des de la vessant de la composició com de la interpretació i els elements distintius de la recepció, de cadascun dels moviments, tendències i principals models del període cronològic.
3. Raonar analíticament a través d'audicions els trets cabdals d'obres pertanyents al moment històric estudiat.
4. Justificar sobre partitures dels diferents períodes les característiques d'estil, les tècniques de composició i els diferents vincles que les uneixen amb l'estètica del moment.
5. Utilitzar amb coneixement crític i correcció científica la bibliografia i les fonts musicogràfiques del període històric.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència	CE1. (CE: CE10.5, CE 10-6, CE 10.7, CE 10.8)
Resultats d'aprenentatge	CE1.1 Utilitzar el vocabulari propi de la ciència musicològica relacionat amb cada època històrica. CE1.2 Conèixer les propietats estilístiques de cada període històric. CE1.3 Conèixer i interpretar els textos teòrics més importants de cada època. CE1.4 Identificar correctament el repertori essencial pertanyent a cada moment històric. CE1.5 Situar els principals compositors en el seu context històric i artístic. CE1.6 Relacionar la teoria musical amb la praxis musical pertanyent a cada època històrica. CE1.7 Vincular l'impacte de la música amb la societat de cada època. CE1.8 Comprendre els mecanismes que enllacen la música i la vessant política de la societat del seu temps. CE1.9 Entendre els processos d'aparició de les avantguardes en relació als corrents de reacció.
Competència	CE7 - Identificar i contrastar les distintes vies de recepció i de consum musical en la societat i en la cultura de cada època.
Resultats d'aprenentatge	CE7.1 Comprendre la complexitat dels processos de recepció de la música. CE7.2· Conèixer la relació entre els canvis tecnològics i científics de cada època amb la creació i la recepció de la música. CE7.3 Establir els fenòmens de circulació de les idees en el domini musical.
Competència	CE10 - Analitzar críticament les obres musicals des de qualsevol punt de vista de la disciplina musicològica.
Resultats d'aprenentatge	CE10.3. Identificar les tipologies compositives de cada època històrica. CE10.4. Situar críticament en el context històric cada tipologia d'obra musical.
Competència	CE3 - Reconèixer els corrents de pensament, en tots els seus ordres, en relació a la música.
Resultats d'aprenentatge	CE3.9. Relacionar la creació i la recepció musical amb els fonaments estètics i literaris de cada època.

Competència

CE12 - Vincular els coneixements adquirits amb la praxis musical, col·laborant amb els intèrprets a través de l'anàlisi i la contextualització dels diferents repertoris, tant els relacionats amb la música històrica com les diverses manifestacions de la música contemporània.

Resultats d'aprenentatge

CE12.3. Identificar críticament les distintes orientacions de praxis musical que els intèrprets apliquen a la música de cada època històrica

Competències transversals

CT1 –Utilitzar el vocabulari i les eines bàsiques que permeten descriure i transmetre els coneixements adquirits mitjançant presentacions orals efectives i adaptades a l'audiència.
CT2 - Comunicar de forma escrita, amb correcció, precisió i claredat, els coneixements adquirits, tant a través de textos especialitzats com divulgatius.
CT3 - Organitzar i planificar el treball de forma eficient.
CT4 - Resoldre problemes del seu àmbit d'estudi.
CT7 - Reconèixer la importància de controlar la qualitat dels resultats del treball i de la seua presentació.

6.- Continguts de l'assignatura

1. Orígens i significació del concepte “romanticisme”. Periodització.
2. La música com a llenguatge en el romanticisme.
3. Nous condicionants del fet musical: nacionalisme, el culte al geni, la musicologia, canvis socials.
4. El llenguatge musical durant el segle XIX.
 - 4.1. Aparició del concepte evolutiu en el llenguatge: l'afany de novetat.
 - 4.2. La forma musical: idealització, exageració, destrucció i referents.
 - 4.3. Melodia i harmonia: la complexitat i l'originalitat.
 - 4.4. L'orquestració: l'especulació tímbrica, la tècnica i l'evolució en la construcció d'instruments.
 - 4.5. La música sacra: un nou espai; crisi i “renovació” en l'esguard del passat.
 - 4.6. El concepte de model: focus i perifèries.
- 5. Dels inicis fins 1830.**
 - 5.1. Alemanya: fenòmens socials, música instrumental, *lied*, òpera.
 - 5.2. França: des de la Revolució a la *Grande Opéra*.
 - 5.3. Itàlia: música lírica.
- 6. El torn ideològic i estètic de 1830 a 1848: la plenitud romàntica.**
 - 6.1. Alemanya: simfonisme, *Lied*.
 - 6.2. El fenomen del virtuosisme.
 - 6.3. França: societat, nou model simfònic a Berlioz, l'òpera i les institucions.
 - 6.4. Itàlia: de Bellini a Mercadante.
- 7. La segona meitat de segle: Neoromanticisme i tardoromanticisme.**
 - 7.1. Formalisme, historicisme, naturalisme, simbolisme i corrents espiritualistes.
 - 7.2. Alemanya: Liszt, Wagner, la simfonia a Brahms i Bruckner, *lied*,
 - 7.3. França: dualitats líriques, la *mélodie*, l'*Ars Gallica*.
 - 7.4. Itàlia: *Risorgimento* i Verdi, el verisme.
- 8. El nacionalisme en el decurs del segle.**
 - 8.1. Problemàtica i definició del concepte, periodització.
 - 8.2. Models nacionalistes.
- 9. El context històric del canvi de segle:** models, crisis, continuïtat, del romanticisme tardà al *fi de siècle*.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

L'assignatura combinarà aspectes teòric i pràctics, alhora que vetllarà per una connexió transversal dels coneixements. No podem entendre el Romanticisme i la música del segle XIX sense posar-la en relació amb la resta del coneixement artístic, literari i científic del seu temps, així com tampoc es pot comprendre deslligada de les circumstàncies sociopolítiques i econòmiques que varen condicionar els canvis pregonos en la societat contemporània. Es realitzaren activitats de tipus pràctic, lliçons expositives, alhora que també es tindrà en compte la realització de l'estudi individual i de treballs tan a l'aula com individuals.

1. Classes magistrals.
2. Sessions pràctiques, adreçades al coneixement de qüestions tècniques, com la instrumentació romàntica, la interpretació en el Romanticisme, i la forma de viure la música en el segle XIX.
3. Estudi individual, que combinarà des d'audicions, estudis de tractats de l'època, realització de comentaris de text i lectures d'obres literàries en les quals la música hi tingui un paper destacat.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides

Classe magistral	25	Conceptes bàsics de la música durant el Romanticisme. Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.
Anàlisi de partitures	10	Conceptes bàsics de la música durant el Romanticisme. Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.
Seminaris de comentaris d'audicions i de textos	10	Conceptes bàsics de la música durant el Romanticisme. Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.

Supervisades

Lectures i audicions	30	Conceptes bàsics de la música durant el Romanticisme. Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.
----------------------	----	---

Autònomes

Estudi i lectura d'articles	30	Conceptes bàsics de la música durant el Romanticisme. Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.
Cerca d'informació	30	Conceptes bàsics de la música durant el Romanticisme. Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.

8.- Avaluació

1. *(Indicar el tipus d'evidències d'aprenentatge que l'estudiant haurà de lliurar, el seu pes en la qualificació final, els criteris d'avaluació, la definició de "no presentat", el procediment de revisió de les proves, el tractament d'eventuals casos particulars, etc.)*

Es proposa el sistema d'avaluació continuada, consistent en la realització d'un seguit de comentaris de text, i també d'uns treballs tècnics de construcció musical. Es realitzarà una avaluació final. El resultat d'aquesta prova es promitjarà amb la participació en les sessions pràctiques, els seminaris analítics, i els comentaris de text. Una part de l'assignatura consistirà en la realització de comentaris que sovint seran el motiu conductor de les classes. Els textos seran publicats en forma de dossier. L'avaluació comptarà un 70 % de la nota final, mentre que el conjunt dels comentaris de lectures, les tasques pràctiques i els fòrums completarà el 30% restant.

Treballs musicals: a) Instrumentació de fragments en format de reducció de piano a partir de les tècniques emprades a diferents moments històrics, relatives a la Història de la Música durant el Romanticisme. Realització de comentaris de text sobre les pautes que es determinaran a la classe. Aquests comentaris es distribuïran en sessions de seminaris.

2. *(Criteris d'avaluació)*

Per a superar l'assignatura caldrà haver assistit a un 75% de les sessions presencials. Aquells que no realitzin l'avaluació, es consideraran com a "no presentats". El professor determinarà el dia i hora de realització de l'avaluació. Els treballs i els comentaris tindran un termini de lliurament. Els treballs no lliurats en el termini es consideraran no presentats. No es reavaluarà cap evidència d'avaluació que no s'hagi fet dins el termini establert.

ACTIVITATS D'AVUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

Participació en els comentaris de textos a les classe	10	Conceptes bàsics de la música durant el Romanticisme. Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.
Avaluació final	2,5	Conceptes bàsics de la música durant el Romanticisme. Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.
Revisió de proves i qualificacions	2,5	Aclariment dels conceptes anteriors.

9- Bibliografia i enllaços web

- * AVIÑOA, X. (ed) *Història de la Música Catalana, Valenciana i Balear*, vol. III. Barcelona, ed 62, 2000.
- * BONASTRE, F.; CORTÈS, F. *Història Crítica de la Música Catalana*. Bellaterra, servei de publicacions de la UAB, 2009.
- * BLUME, F. *Classic and Romantic Music*. London, Faber & Faber, 1972.
- * CASARES, Emilio (ed); ALONSO, Celsa (ed). *La música española en el siglo XIX*. Oviedo, Servicio de Publicacions de la U. de Oviedo, 1995.
- * CASINI, Claudio. *Historia de la música. El siglo XIX, segunda parte*. Madrid, Turner Música, 1987.
- * CORTÈS, Francesc. *Història de la Música a Catalunya*. Barcelona, editorial Base, 2011.
- * DAHLHAUS, Carl. *La Musical dell'ottocento*. Firenze, ed. Discanto, 1990.
- * DAHLHAUS, Carl. *Between Romanticisme and modernism*. Berkley, University of California Press, 1982.
- * DAHLHAUS, Carl. *La idea de la música absoluta*. Barcelona, Idea Books, 1999.
- * DAHLHAUS, Carl. *Realism in Nineteenth-Century Music*. Cambridge, 1985.
- * DI BENEDETTO, Renato. *Historia de la música, 8. El siglo XIX, primera parte*. Madrid, Turner Música, 1987.
- * EINSTEIN, Alfred. *La música en la época romántica*. Madrid, Alianza Música, 1986.
- * FUBINI, Enrico. *La estética musical desde la Antigüedad hasta el siglo XX*. Madrid, Alianza Música, 1991.
- * FUBINI, Enrico. *El romanticismo: entre música y filosofía*. Valencia, U. de Valencia, 2002.
- * HEINE, Henri. *Mais qu'est-ce que la musique?* París, Actes Sud, 1997.
- * LINDENBERG, Herbert. *Opera in History: from Monteverdi to Cage*. Stanford, Stanford univ. press, 1998.
- * LONGYEAR, Rey Morgan. *La música del siglo XIX: el romanticismo*. Buenos Aires, ed. Víctor Leru, 1983.
- * NATTIEZ, Jean-Jacques. *Musiques. Une encyclopédie pour le XXIe siècle*. Vol IV. Paris, Actes Sud-Cité de la Musique, 2006.
- * PLANTINGA, Leon. *La música romántica*. Madrid, ed. Akal, 1992.
- * ROSEN, Charles. *The Romantic Generation*. Harvard University press, Cambridge, 1995.
- * SALAZAR, Adolfo. *La música en la sociedad europea III. Siglo XIX*. (2 vols). Madrid, Alianza Música, 1984.
- * VV. AA. *El segle romàntic. Actes del Col·loqui sobre el romanticisme a Catalunya*. Vilanova i la Geltrú, 1998.

Enllaços web:

1. Música i gènere, Centre d'estudis. <http://muqi.hfmt-hamburg.de/>
2. Centre d'estudis sobre la música de Beethoven i sobre el temps del classicisme. <http://www.sjsu.edu/beethoven/>
3. Tractats musicals sobre música, en especial els que pertanyen al segle XIX. <http://www.chmtl.indiana.edu/tfm/>
4. Institut de recerca musical de Berlin. <http://www.sim.spk-berlin.de/>
5. Estudis performatius.
<http://www.science.rcm.ac.uk/Science/Research+Groups>
6. Centre d'estudis de la Música Romàntica francesa a Venècia.
<http://www.bru-zane.com/fr-index.html>
7. 19th Century Music. Revista de la University of California Press.
<http://ucpressjournals.com/journal.asp?j=ncm>
8. International Music Score Library Project. <http://imslp.org/>
9. Catàleg de revistes alemanyes digitalitzades.
<http://www.digizeitschriften.de/>
10. Société des Concerts du Conservatoire. <http://hector.ucdavis.edu/sdc/>
11. Saggi musicali italiani. <http://www.chmtl.indiana.edu/smi/>
12. Concert Programmes. <http://www.concertprogrammes.org.uk/>
13. Partitures i llibrets del fons Loeb.
<http://hcl.harvard.edu/libraries/loebmusic/collections/digital.html>
13. Pianos romàntics. <http://www.pianosromantiques.com/>
14. Instruments musicals. <http://www.amis.org/>

Audicions proposades

- Beethoven, L. van: les nou simfonies;
els *Quartets* op. 127, 132, 133 i la
Gran Fuga; la *Fantasia Coral* op. 60;
sonates per a piano op. 13, i op. 111.
- Berlioz, H. *Symphonie Fantastique*.
- Bizet, G. *L'arlésienne*, suite nº 1 (1872)
- Brahms, J. *Simfonia* nº 2; *Simfonia* nº 4;
Ein deutsche Requiem; *Quintet per a piano*
i cordes en fa m, op. 34.
- Bruckner, A. *Simfonia* nº 4; *Simfonia* nº 7.
- Chopin, F. *Préludes*; *Études*, op. 10-25; *Concert per*
piano i orquestra, nº 1, op. 11.
- Cuyàs, Vicens. *La Fatucchiera*.
- Donizetti, G. *Lucia di Lammermoor*, "Acte III".
- Dvorák, A. *Quartet de corda* nº 5, en fa;
Concert per a violoncel i orquestra.
- Elgar, E. *Variacions sobre un tema original*
(Enigma); *Simfonia* nº 1.
- Fauré, G. *Pelléas et Melisande*.

- Granados, E. *Danzas españolas*.
- Grieg, E. *Concert per a piano i orquestra*; *Peer Gynt* suite.
- Gounod, J. *Faust*, òpera.
- Liszt, F. *Symphonische Dichtungen*;
Études d'exécution transcendante,
per a piano, "Mazeppa"; *Bravourstudien*
nach Paganini's Capricen, nº 6
"Campanella".
- Massenet, J. *Werther*, òpera.
- Mendelssohn, F. *Concert per a violí*
i orquestra, en mi m.
- Monasterio, J. *Adiós a la Alhambra*.
- Moussorgsky, M. *Quadres d'una exposició*;
Boris Godunov (1er acte).
- Offenbach, J. *Contes d'Hoffmann*, òpera
- Rimsky-Korsakov, N. *Sheherazade*, suite simfònica.
- Rossini, G. *Guillem Tell*, òpera;
Petite messe solennelle.
- Saint-Saëns, C. *Samson et Dalila*, òpera; *Simfonia en Re*.
- Schubert, F. *Simfonia en Do* (la Gran).
el cicle de *lied Winterreise*.
- Schumann, R. *Concert per a violoncel*
i orquestra; *Simfonia* nº 4.
- Sibelius, J. *Karelia* suite.
- Smetana, B. *Maá Vlast*, poema simfònic.
- Strauss, R. *Alpen symphonie*.
- Txaikovsky, P. I. *Simfonia* nº 6 ("Patètica");
suite *Trencauous*.
- Verdi, G. *Rigoletto* (3er acte); *Otello* (1er acte).
- Wagner, R. *Der Fliegende Holländer*
(preludi, "Balada de Senta");
Tannhäuser (3er acte); *Tristan und Isolde*
(Preludi); *Das Rheingold*;
Die Walküre (3er acte). *Parsifal* (3er acte).

10.- Programació de l'assignatura

(la programació de la assignatura explicitarà les activitats formatives i els lliuraments, segons les taules següents. En aquest requadre el professor pot introduir un text explicatiu de la programació de l'assignatura o, si cal, fer referència a un document extern que haurà d'estar al campus virtual de l'assignatura)

ACTIVITATS D'APRESENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRESENTATGE

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRESENTATGE